

GIÁ BÁN	
ĐƠN VỊ	NGOẠI QUỐC
Một năm	0.80
Một tháng	0.08
Một tuần	0.01

TIẾNG-DÂN

Cơ quan của Đảng Cộng Sản Việt Nam
HUYỆN - QUỐC - KHANG

LA VOIX DU PEUPLE

ĐƯỜNG ĐÔNG-BÀ, H. H. H. H.
Điện thoại số 33
Giấy phép: TIẾNG-DÂN-134

Có ông già nèn
ba, có trẻ con
trăm tuổi.
(Il y a des vieillards de 3
ans et des enfants de 100 ans)

SAO GỌI LÀ ẬU TRÍ? (TRẺ CON)

Người sinh ra ở đời, phải trải qua thời kỳ trẻ con mà sau mới lên thành nhân được, song không nói theo tuổi theo năm mà nói theo trình độ trí thức thì có kẻ trẻ mà nghiêm nhiên ra bậc thành-nhân, có kẻ già mà vẫn y như con trẻ.

Một người như thế, một dân tộc cũng thế. Nước ta là một cổ quốc ở Á-đông này, bà con đông họ, nhóm nhau lại mà sống còn cho đến ngày nay, vẫn là một dân tộc trường đại, theo tuổi mà kể, thật không lẽ còn đứng trong vòng trẻ con nữa. Song hơn nữa thế kỷ nay, vì có dân- tộc, giàu-mạnh ở chung vào, từ học-thuật chánh-trị cho đến kỹ-xảo khi-cơ, trăm điều hơn mình cả, choáng tai loá mắt, làm cho những đồ minh sẵn có thuở nay đến kém sút; vì cái lẽ tương hình đó mà mình lại sụt vào cái vòng ấu trí, không những người ta xem mình cho là trẻ con, mà chính người mình cũng tự nhận là trẻ con, mỗi ngày diện ra tuồng trẻ con, lại ý muốn năm ý trong phạm vi trẻ con cho qua ngày, cho khỏe xác. Gần đây những tiếng « thời kỳ ấu trí, trình độ ấu trí », người mình tự phê bình người mình, lỗ tai ta thường nghe luôn luôn. Song nghe thì nghe vậy, nói thì nói vậy, chưa ai chỉ rõ cái tánh chất và hành động ấu trí đó thế nào, cho quốc dân ta trông thấy mà tự tỉnh. Vậy ký giả xin trích dịch cái thuyết ấu trí của một nhà văn hào Tàu ra sau này, quốc dân ta trông đó, thật là một cái gương soi hình vậy.

Muốn biết quốc-dân trình độ ấu trí thế nào, xem cái tánh chất của trẻ con thì đủ rõ. Trước ta xét tánh-chất trẻ con thì thấy những cái gì:

1) Là thiếu cái trí suy xét cùng so sánh.
Phạm chỉ một cái gì cho đến trẻ con mà muốn cho nó rõ được, thì phải trải thiết những đồ vật ra trước mặt và chỉ rõ từng cái hình dạng cho con mắt nó thấy thì nó mới hiểu. Lấy một vật gì mà kết hợp có phức tạp, có liên lạc với cái khác, hoặc nhân quả quan hệ thế nào, thì đứa con nói rất rõ, nó cũng không sao hiểu được. Cũng có một đời đứa con thiên tư khá khá, bắt chước cách kẻ lớn mà lấy trí suy xét so sánh một vật gì, thì nó cũng chỉ thấy cái vỏ ngoài mà thôi, vì thế đến thấy nhụy cây mà nhận là

đường phèn, thấy hình nộm mà nhận là người thật, thường bị người ta lừa dối mà không biết.

2) Là thiếu cái trí phân-biệt và lựa chọn.

Nói một câu chuyện với đứa trẻ con mà cầu cho nó hiểu, phải nói cách rất đơn giản, như một ngày sáng, đêm tối, trời cao, đất thấp, buổi chiều ăn bánh, sáng mai uống sữa, thì nó mới nghe vào tai được, nếu như nói trái đất xoay, mặt trời lớn hơn trái đất, thì đứa con dù trung chừng thế nào, nó cũng không rõ. Vì thế nên ăn sung mặc sướng, tức cho là văn-minh, dù ngọt nói ngon, tức cho là ân-đức, ai phỉnh lừa thế nào cũng được.

Ấy hai điều thiếu đó, chính là chỗ trẻ con không được như người thành-nhân, song phải chỉ thiếu đến đó mà không kéo dài nó, thì có thể lần lần lập theo kẻ lớn mà càng ngày càng khá; khốn vì những mấy tánh khác, nếu không có kẻ ngăn ngừa điều độ thì không sao tự biết được:

1) Là tính dễ khêu chọc. Cười khóc vui buồn, cứ theo bề ngoài mà thấy cái thái độ. Thấy giờ rồi thì chưa đánh mà đã khóc, thấy như bánh thì chưa được ăn mà đã mừng, nghe lời đồ thì lại cũng là quen, bị gĩa nạt thì kẻ thần cũng tránh, thấy đều vui trước mắt thì rủ nhau mà nhảy, đầu sau lưng có hăm hồ nguy hiểm thế nào, cũng không tưởng đến.

2) Là tánh mau chán ngán. Thấy người ta làm cái gì mới, cũng bắt chước làm theo, nhưng vừa mó tay vào, có kẻ rủ làm chuyện khác, tức thì bỏ mà chạy theo, rút cuộc chuyện gì cũng làm theo mà chuyện gì cũng không có. Vì cái tánh mau chán, nên muốn ăn mà không chờ nấu chín, muốn bánh mà không đợi đi mua, nói chuyện gì mà nghe trẻ đến mười ngày một tháng, thì không muốn nghe nữa:

3) Là tánh ưa vẽ vời. Được cái áo vải hoa thì áo lụa cũng vẽ vẽ, bắt được mảnh giấy có hình voi ngựa thì xấp vẽ học trong tay cũng liệng ngay, thấy cái gì cảm động bề ngoài mà thích con mắt, thì bao nhiêu đồ quí trong mình, cũng cho là đồ bỏ cả.

4) Là tánh hay tưởng tượng. Vì không hiểu thiệt giả nên dễ bị lừa dối, nên nghe nói ông bà cha mẹ (liêng người ta nhát con nít) thì có đầu rút cổ, đang khóc cũng nín lặng làm thinh,

mà bọc hăm ao sâu, cũng xem như chỗ chơi, mà bằng mình nhảy tới, biết đâu người ta xem mình để làm trò cười.

5) Là tánh hay quên.

Việc làm hôm qua, hôm nay đã không nhớ, câu hứa buổi mai, buổi chiều đã không nhớ, bởi thế nên người ta thường nhạo rằng: lời nói con nít.

6) Tánh không biết lo.

Hết chơi thì ăn, ăn xong thì ngủ, ngoài sự chơi ra không có việc làm, ngoài con mắt ra không thấy trời đất, thậm chí có hơi trong nhà có việc nguy cấp, bà con anh em lo lắng chạy vạy, không có chút hờ, mà rù năm rù bảy, vui cười nháy nhót, không biết trong nhà mình có việc đáng buồn.

Đại để tánh-chất ấu trí như trên đã nói. Nếu quốc-dân mà còn đứng vào trình độ như thế, thì gọi là ấu-trí.

Cứ như những nhà tiến-hóa-học đã bàn thì phẩm một cái xã-hội, từ hồi phát sinh cho đến ngày suy diệt, cũng trải mấy giai-đoạn như một đời người. Dân tộc đã mau và bán khai, tức là ấu-trí, dân tộc văn-minh, tức là thành-nhân, dân tộc đã thành mà suy đồi tức là lão-đại. Bởi thế nên muốn xé một dân tộc trình độ cao thấp, chỉ xem biểu diện hình ra bề ngoài mà về bên đại-da-số, thuộc về giai đoạn nào, thì cái nội-dung dân tộc đó ra thế nào, không cần tra khảo cũng đủ rõ. Hiện trạng xã-hội ta ngày nay, anh em thử lấy cái gương trẻ-con nói trên mà soi vào, có phải là một bức chiếu ảnh truyền thần không?

Ký giả cũng một người trong đám trẻ con trích dịch bài này mà phụ thêm đôi lời, không phải có ý soi xét nhau, song mong cho bọn trẻ con ta, lấy thuyết đó làm gương mà lo sửa đổi cái tánh dần dần, may có ngày thoát ly cái bờ ấu-trí đó mà bước lên con đường thành-nhân, đứng ở mỗi ngày mỗi diễn ra lớp tuổi trẻ con mà cứ mang cái nạn nghe sấm rút đầu, ăn đường ngấm miệng vậy.

X. T. T.

VĂN-VĂN

Qua một quãng rừng

Nghìn cây khắp khinh lác qua đèo,
Trông quãng rừng xanh cảnh chán

Cây cối đơn sơ sâu đục rừng,
Hương nơi khở nổi chỗ ẩn nhện.
Lầu lo miêng nói, bà thằng mới,
Xóc xóc vai mang, mấy chú liều.

Văn biết trên non nguy hiểm thật,
Mà ta cũng phải bước chân lên.

Đa cảm

T. Tr.

Trăng trung thu

Trăng thu vàng vọt đêm giờ xanh,
Mọi nơi sơn hà nhuộm vẻ thanh,

TẬP ĐOÀN

VẤN ĐỀ NƯỚC MẮM

Vấn đề nước mắm có 4 điều đặc biệt:

1) Khắp hoàn cầu, chỉ một mình người An-nam ăn nước mắm, chỉ một mình nước An-nam có nước mắm.

2) Trong nước An-nam, chỉ đôi ba nơi làm nước mắm, nhất là mấy tỉnh phía nam và mấy tỉnh phía bắc Trung-kỳ. Số nhiều nước mắm dùng ở Bắc-kỳ phải mua ở mấy tỉnh phía bắc Trung-kỳ ở nhiều nước mắm dùng ở Nam-kỳ phải mua ở mấy tỉnh phía nam Trung-kỳ.

3) Nước mắm là một « món đồ ăn đặc biệt » của ta. Vậy ta phải biết để phòng các thứ « nước mắm giả » có thể lừa hại đến sức mạnh của ta. Hãy nhớ việc « nước mắm giả của các chủ ở Nam-kỳ vào khoảng năm 1914. Đó là vấn đề về sinh của nước mắm ».

4) Nước mắm là một « sản vật đặc biệt » của nước ta; một phần người trong nước sinh nghiệp vào đó. Vậy ta phải biết để phòng các thủ đoạn cạnh tranh của người ngoại-quốc, để khỏi mất một kẻ sinh hoạt của người trong nước. Hãy xem việc « nước mắm Fontaine » ở Bắc-kỳ ba năm về trước, việc « vận động độc quyền nước mắm » của một hội buôn ngoại-quốc kia ở Nam-kỳ ngày nay. Đó là vấn đề về kinh tế của nước mắm ».

Bởi bốn lẽ ấy nên ai là kẻ có quan tâm đến sự thịnh suy của nước Nam cũng nên khảo cứu « vấn đề nước mắm » vậy.

1) Lịch sử nước mắm

a) Nói về lịch sử. — Buổi xưa, sự chế tạo và buôn bán nước mắm trong xứ được tự do, không có thể lệ bó buộc. Từ ngày có Bảo hộ, trước năm 1918 cũng thế.

Vào khoảng năm 1914, ở Nam-kỳ có xuất hiện một thứ nước mắm giả của các chủ chế tạo; thứ nước mắm giả ấy đã trái với vệ sinh mà lại làm ngấm trở sự sinh hoạt của các nghiệp chủ nước mắm trong tỉnh Bình-thuận. Vì dự luận nào động, nên ngày 21 tháng 12 năm 1916, Chánh-phủ Bảo-hộ phải thi hành khắp Đông-dương một nghị định lập thể lệ bỏ buộc cách chế tạo nước mắm. Thể lệ ấy, nói theo những điều khảo cứu của bác sĩ Rosé, nói rằng: trong nước mắm có hai thứ đạm chất: toàn thể đạm

Một nước gương lồng trong bóng
giá.
Cánh cò ánh chiếu đạm, đã tranh,
Vòng tròn chung cả trời muốn đạm.
Mây lối riêng chỉ đất nửa vành.
Đầy khuyết mặt đã cơ tạo hóa,
Nghìn xưa cung quế dẫn thơm danh

Thiện-Cần

Độc « Quái vật Rừng-văn »

cảm tác

Đau đớn thay hai chữ TỬ-TÀI
Lâm nên bla miệng đã muốn đời.
Núi kia đâu nhẽ thay chuồng thú?
Chợ nọ sao hay chứa bệnh người?

Gấm lụa sục đi đầu rùa cổ,
Ván kia mọo nỏ thối thối!

Nét cười « tiếng mẹ » còn chưa đáng,
Má đã vênh râu dạy những ai?

Nguyễn-hải Ngạc
(Thanh-hóa)

chất (azote total) và sinh vật đạm chất (azote organique); sinh vật đạm chất chính ở toàn thể đạm chất mà ra; trong một thứ nước

mắm, nếu dùng phép phân tích thấy trong toàn thể đạm chất 11 nửa cũng được 50/100 sinh vật đạm chất, thời thứ nước mắm ấy mới dùng với vệ sinh. Thường thường, các thứ nước mắm của An-nam có từ 15 đến 25 grammes toàn thể đạm chất và từ 10 đến 15 grammes sinh vật đạm chất. Sinh vật đạm chất chính là chất bổ của nước mắm.

Nước mắm tốt hay xấu là ở đó. Nếu phân tích mà thấy toàn thể đạm chất không có được 50/100 sinh vật đạm chất, nghĩa là mỗi một lítơ không có được trên 8 grammes sinh vật đạm chất, thời là nước mắm xấu. Xấu nghĩa là mau thối (không thể được quá một năm). Còn muối thời 11 nửa một lítơ cũng phải có 200 grammes. Nước mắm càng ít đạm-chất (sinh vật đạm chất) thời số muối lại càng phải cao mới được. Chiều theo nghị định ấy, Chánh-phủ có thiết lập phòng thực nghiệm để khám nước mắm; các thứ nước mắm giả hay các thứ nước mắm xấu (nghĩa là ít đạm chất) thời phải bắt. Nhờ thể lệ ấy nên nước mắm giả của các chủ vừa nói ở trên phải tiêu diệt.

Ngày mồng 8 tháng 12 năm 1924, Chánh-phủ có thi hành khắp Đông-dương một nghị định thứ hai về nước mắm, Nghị định ấy chỉ nói những việc lệ vật, như việc dán nhãn trên tìm nước mắm, không có điều gì lạ.

Đến ngày 23 tháng 11 năm 1920, lại có nghị định thứ ba về nước mắm. Từ ngày ấy đến bây giờ, việc chế tạo và buôn bán nước mắm phải chiều theo nghị định ấy. Nghị định ấy nói rằng: từ tỉnh Quảng-trị trở ra phía ngoài (nghĩa là cả Bắc-kỳ) phải tuân theo hai nghị định 21-12-1916 và 8-12-1924 đã nói ở trên; chỉ từ Quảng-trị trở vào phía trong (nghĩa là cả Nam-kỳ) phải tuân theo mà thôi.

b) Nói về việc thí nghiệm. — Cách làm nước mắm của ta là cách đời xưa cha ông truyền lại, không dùng các phép khảo cứu của khoa học. Vào khoảng năm 1913, bác sĩ Rosé đã thực nghiệm tại Institut Pasteur Saigon, mới khi sự khảo cứu nước mắm. Ý tưởng của ông về nước mắm, đến năm 1916 Chánh-phủ phải mượn để làm kỷ luật cho thể lệ đã nói ở trên. Về sau còn có nhiều bác sĩ khảo cứu nước mắm, nhưng đại ý thời cũng kết luận như bác sĩ Rosé.

Về cách chế tạo nước mắm, còn nên biết rằng bác sĩ Creim, làm giám đốc sở thực nghiệm ban hải học (Institut océanographique) ở Nha-trang, có phát minh một cách làm nước mắm bằng phép hóa học; phép ấy hiện nay còn ở trong phạm vi thí nghiệm.

(Còn nữa)

T. Đ. N.

NÓI VỀ VIỆC LÀM THỊT

(Tiếp theo)

Cách làm thịt. — Cách làm thịt rất quan trọng. Nhiều khi thịt ôi là tại lúc làm không cẩn thận; nhất là về mùa hè thường thấy vậy làm.

Lúc cắt thịt phải lấy huyết ra cho thật hết. Ta phải biết rằng huyết là đồ ăn rất bổ cho vi

trương và làm cho nó sinh sản rất mau. Bởi vậy nếu trong thịt còn nhiều huyết lưu lại, thịt ỉt chóng hư.

Muốn lấy huyết ra cho hết, một người phải lấy chân ép ngược con súc vật xuống. Con một người nữa cầm chân trước con súc vật mà đưa đi, đưa lại cho đến khi huyết ra hết mới thôi.

Bao nhiêu huyết chảy ra phải hứng cả vào chậu đựng huyết. Đến khi cắt tiết xong, phải lấy nước rửa cho thực sạch. Nếu huyết còn dính lại ở chỗ cắt tiết thì vì trùng sẽ nhân vậy mà ăn lẫn vào phía trong thịt, làm cho thịt ôi.

Lúc lột da, hoặc lúc làm lông, không được để những chất dơ bẩn dính vào thịt, nhất là khi mổ bụng ra rồi thì gan, lòng, và dạ dày phải lấy ra ngay; rồi lập tức đưa sang chỗ làm lông, để những môi hôi thối khỏi dính vào thịt. Ta phải nhớ rằng: trong ruột rất có nhiều vi trùng. Nếu chạm lấy ruột ra, những vi trùng ấy sẽ qua mạch máu rồi vào thịt. Bởi thế thịt để hư; và chẳng nếu chạm lấy ruột ra mà cắt tiết lại cho thật thì vi trùng sinh nở rất mau.

Nhiều khi tôi đã thấy những nhà hàng thịt cắt tiết luôn 6, 7 con lợn một lúc, xong họ đã lấy, cho nước sôi làm lông. Làm như vậy không tốt, bởi vì trong khi chờ đợi đó, đã có nhiều vi trùng đi qua ruột mà vào tới thịt. Không những thế mà thôi, cả những hơi hôi hám ở trong ruột cũng có thể ngấm vào thịt được.

Khi lấy tim, phổi, lòng, gan ra rồi, phải lấy nước sạch rửa con lợn lại cho kỹ, để không còn chút huyết nào dính lại. Nếu bỏ đi lấy khăn sạch mà chùi chùi được.

Làm xong, phải treo lợn và bỏ lên cho nước chảy đi. Nhưng phải treo vào một chỗ có gió và mát mà mới được.

Lúc chặt thịt ra cũng phải cẩn thận. Như thịt này còn nóng nên đợi cho thật nguội hẳn đem ra chặt. Đừng có vẩn đi vẩn lại nhiều quá và chỉ nên để độ 2 người làm một con bò hay một con lợn cũng vừa, kéo nhiều người đóng tay vào, thịt sẽ mau ôi.

(Còn nữa)

Nguyễn-trọng-Trư

TRẢ LỜI CÙNG BẠN GỢI BÀI

Gần đây anh em nhiều người viết thư lại bản báo (nhất là các người nhà quê) hỏi thăm công cuộc các hội. Tiền-long thương-đoàn, Công-thương liên-hợp, Hưng-nghiệp hội xã v.v. Vậy xin trả lời chung cho anh em rõ rằng: Về đường thực nghiệp mà người mình ai làm được việc gì có thực tế, bản báo vẫn sẵn lòng mong mỏi các bạn viết, song về nội dung các bài ra thế nào, thì bản báo không có thì giờ mà khảo sát cho tường tận được. Vậy anh em mà có chương vào hội nào, thì tự mình phải xem xét kỹ, và có điều gì nghi ngại, thì viết thư trực tiếp tới người chủ hội ấy mà hỏi, thì có thể rõ ràng tường tận hơn. Đến như tờ báo đang quảng-cáo, là một làm mọi giới cho kẻ bán người mua mà thôi, chứ còn sự mua bán lựa chọn thì ai có cái quyền tự do của người ấy.

Tiếng-Dân

<https://doi.org/10.1016/j.jmb.2019.05.005>

HỘI VẠN QUỐC TIẾT KIỂM

MỘT CẤT TIỀN LAM VỐN - HỘI DẤU TÊN CỔ PHÂN - CỦA NGƯỜI ĐẠI-PHÁP LẬP RA
Đại-cước ở tỉnh Thượng-Hải (China 7, Avenue Edouard VII)
Vốn của Hội : 65.000 đồng bạc Trung-Hoa (đã đóng một nửa, và 3.000.000 phẩy lạng
Đại-pháp : đã đóng một nửa)
Thập cử đầu tiên ngày 24 décembre 1927, Hội cử tịch được 28.445.000 đồng bạc Hồng Mao (dollars)
cất tại Thượng-Hải.

TỔNG-CƯỚC LỢI 3 HỒNG-PHÁP : 25 Rue Guyonnet SAIGON - máy nói n° 571
PHÓ-CƯỚC coi về TRUNG-KY và BẮC-KY : 12 Rue Guyonnet HANOI - máy nói n° 639
HỘI LẬP DƯỚI QUYỀN CHÁNH-PHỦ ĐÔNG-PHÁP KIỂM CỐ
55 bạc từ tịch của Hội gởi lại Kho bạc-lớn của Nhà-Nước ở Saigon.

Ma-đa hà tiện cho có cái vốn, hoặc để dành cho con gái khi vu qui,
thì nên lấy một Phiếu (BON) của HỘI

VẠN-QUỐC TIẾT-KIỆM

GIẤ PHIỆU, NGƯỜI CHỦ PHIỆU ĐƯỢC LÃNH LÀ

Một ngàn đồng

SỐ TÊN NHỮNG NGƯỜI ĐẠI-LÝ Ở TRUNG-KY

TÊN TỈNH	DANH-BIỆT CỘNG-HỮU Ở CÁC NHỮNG NGƯỜI ĐẠI-LÝ
Tham-Hoa	M.M. Bồi Tường Lân, Hồng Lô Tự Khanh, hưu trí, 130 Grand-rue à Thanh Hoa.
Vinh-Bến-thuy	Hoàng Các, Hồng Lô Tự Khanh hưu trí, ở nhà qua Tham Hạc, lôn Sư Nghệ An (Vinh).
Ha-Tinh	Võ công Hòa, Chủ nhà Vạn Hương - Hà Tĩnh.
Quang-Trí	Thỉnh Lân, Chủ nhà Khách sạn hiệu Lion, rue Thach Hân à Quảng Trí.
Huế	Tôn Thất Hải, Tư Gián, ở biệt thự bóng Tạng Vinh, rue Paul Bert à Huế.
Quang-Ngai	Trương Quang Luyến, Chủ nhà Khách sạn à Quảng Ngãi.
Falfo	Trần Đại Bưu, Quang Íc Tự Khanh, hưu trí à Falfo.

khỏi lỗi, quan nhậm có liên lạc v. v.

Nhưng sự thực ra thời khi tới tiếp đơn giãc tổng-lý Mỹ-lực bất chiếc đồ di diện mặt (ba di, thời tới đã bầm thộp lý (10 tháng 8 Annam số 177) xin cứu xét.

Sau tới đó xét ra thời đồng-lý mới thủ có thấy sáu người đánh bài tây, còn hỏi bọm học thời không thủ nhận. Ngày 21 tháng 9 annam tới chiếu theo luật điều 63 và 343 nghị bầm (số 5) Tỉnh U-annam duyệt : đó là việc thường cả, có gì huyện diện đầu.

Công việc đầu đuôi như vậy, thì nhà thuộc có xin gì với tôi không, và tôi có cho phép lệ thuộc chưa học không ? hư thiệt thế nào, trên nhờ thượng lý soi xét, dưới có bại dân công luận.

Ph. th. K.

TOURANE

NƠ CÔNG HỌC-HỘI

Hồi 3 giờ chiều ngày 13 Novem-bre 1928, hội Bà thành nữ công làm lễ khánh thành. Các quan tây nam và các ông các bà ở Tourane và ở Huế đến dự hội đồng làm. Bà hội trưởng đọc một bài diễn văn. Hôm ấy có bảy một tiệc trà, các quan khách dự tiệc xong có chụp bức ảnh làm kỷ niệm.

QUẢNG-NAM

(HÒA-VANG)

Cấm trường tự

Gần đây kỷ giã quan có việc đến làng Hòa-quê huyện Hòa-vang thăm bọm, gặp phó tổng và hương mục cấm là trái đến nói rằng : Quan sức cấm không cho dạy tư. Nguyên trưởng Bình - thái là

Nay nghiêm sức cho Phó tổng Bình thái tuân hành.

Xem cái trái trên mà thấy chính lệnh quan huyện đối với trường tư cấm xét một cách nghiêm nhậ, hơn là đối với dân trộm cướp. Lấy lẽ công bình mà nói, thầy giáo trưởng Bình-thái trình rằng học trò có ít, thì quan nên xét vì có gì mà học trò không tới học, phụ huynh không chịu đem con em tới học, hoặc thầy dạy không chăm chỉ, hoặc con em đi lại nhiều, đường bất tiện... có trường công sẵn mà đem con tới học, k.ông khỏe bừa lập trường tư, rước thầy dạy, phải tốn kém một học hay sao ? Thế mà người ta bắt bắt dể mà rước thầy dể dạy con em trong nhà trong xóm, đó là cái chứng cơ hiên nhiên rằng thầy giáo trưởng Bình-thái dạy dỗ không ra gì.

Và lại luật nhà nước buộc trường tư phải xin phép, phải chọn thầy giáo, phải dạy theo chương trình học chuẩn chứ có nghiêm cấm trở triệt như luật cấm đạo kiếp đầu, Huyện Hòa-vang mấy lối này nghe dân trộm cướp cũng xảy ra luôn, phải chỉ quan Huyện đem cái chánh lệnh cấm trường tư ấy mà cấm xét bọm gian đạo kia thì dân đã được nhờ lắm. Không rõ quan đi làm quan mà làm phép mà ra ở nhà có một đôi đứa trẻ con, lập thành n b với một người hàng xóm, có bị cấm xét nghiêm nhậ như thế không ?

Sự học trong thôn quê chánh phủ còn đương tìm cách xem xét dặng mở rộng thêm, chưa phải là xem như sự thù nghịch, thế mà cái trái đó, đã xem như trộm cướp gì vậy.

Minh Bạch lại cáo

(HÒA-VANG)

Cạy hầu bỏ mạng

Mới đây có một người độ hai mươi tuổi tên là Lép làm coolie ở đường xe lửa tại Nam-d, nhện bơi ra giữa sông Thủy-Tú (cửa-biển) lặn dưới móng cầu sắt mà cạy con hầu, chỗ ấy cách bờ chừng 150 thước tây, còn nước sâu có 11 thước tây, náy nước chảy mạnh lắm. Đáng lẽ đi cạy hầu cách ấy phải đem theo một chiếc ghe để khi lặn lên lặn xuống dễ nghỉ ngơi. Tên này bơi ra đã 200 t ước, nước ngược sức người yếu, một quả nên phải chìm. Khi chìm thì kéo to lên và gờ tay lên ba bốn lần để cầu cứu. Tại chỗ ấy có sẵn hai cái giàn rờ kéo cả họ vẫn để cất cả dưới mặt nước, lại có sẵn chiếc ghe nhỏ có cả người đầu gối chờ người bị nạn. Quái lạ thay ! Người thuyền chài ấy chỉ lấy mắt mà nhìn, không chịu cứu, cứ để cho người bị nạn kia chìm lìm đi, sau họ trả lời rằng : lệ người thuyền chài không dám cứu người chết trôi mà còn sống, sợ ma ma dọa bọm thù (tin cái di đoan rất lạ) ! Người bị nạn ấy đã ba ngày mới nổi lên ngoài biển, lạng sỏ tại vớt lên rồi đi báo huyện, còn sỏ xe lửa đi báo

chủ, treo trẻ mất hai đêm hai ngày, đợi quan về khám mới được chôn, tội nghiệp thay !

Người ở gần lại cáo

BÌNH-ĐÌNH

(HOÀI-AN)

Chó ăn bắp

Mấy lần ở hạt Hoài-an có sinh ra một cái nạn mới lạ là « chó ăn bắp ». Ban đầu chỉ có mấy thôn tré An-lão, lần lần truyền khắp mọi nơi. Bắp người ta tré ngoài đồng, vừa có trái có hạt thì lũ chó ra cắn cây ngã xuống, cắn bao kiếm bọm mà ăn ; nó cũng tình quái thật, cứ vô giữa đám bắp nằm ăn cho không ai thấy và cứ ban đêm là kéo đi ăn, từ đầu hôm đến sáng, mỗi con phá ước 4, 5, chục trái, thứ thì cắn, thứ thì đạp gãy, thứ cắn bỏ dở chừng, nông dân rất lấy làm khở, mà không có cách gì giữ được, vì nó vào giữa đám bắp và lại ban đêm mới phá thì biết làm thế nào !

Đời này sao nhiều sự biến rất lạ ! trong các loài súc vật, loài chó là một thứ người ta nuôi giữ nhà, người Tây-cũng thường cho con chó là một người bạn ngay (fidèle) mà nay lại có sinh ra một thứ chó ác nghiệt, trở lại phá hại của chủ nhà như thế, những nhà sinh vật học cũng nên khảo sát xem loài chó ấy có phải một thứ biến gì riêng, thì kiếm cách mà trị cho tiết cái bệnh đó. Mà hu con ta cũng không nên nuôi thứ chó đó, vì cái hại lại to hơn chó đại xấp mấy kia vậy.

Nghe chuyện

L. T. S. Mới đây thấy các báo trong nam đang chuyển « chó biết nói » sau thành ra câu đồn huyền Náy bán báo mới được bài lai cáo « chó ăn bắp » chuyện này có lẽ có thực sự, chứ không phải như chuyện kia

BẮC-KY

HANOI

Hội đồng chính phủ.

Hồi 3 giờ chiều ngày 19 Novem-bre, Hội đồng chính phủ đã khai mạc, do quan quyền Toàn quyền ROBIN làm chủ tịch.

Từ hôm 20 Novem-bre. Hội đồng Chính, phủ cử các Tiểu ban xem xét các vấn đề.

Chương trình nghị sự vụ Hội đồng thường niên của Hội đồng Chính phủ năm nay như sau này :

- 1) Duyệt y sđ chi thu Nam ky năm 1927 Xét bản dự án ngân sách Nam ky năm 1929.
- 2) Duyệt y sđ chi thu Bắc ky năm 1927. Xét bản dự án ngân sách Bắc ky năm 1929.
- 3) Duyệt y sđ chi thu Trung ky năm 1927. Xét bản dự án ngân sách Trung ky năm 1929.
- 4) Duyệt y sđ chi thu Cao miên năm 1927. Xét bản dự án ngân sách Cao Miên năm 1929.
- 5) Duyệt y sđ chi thu Ai lao năm 1927. Xét bản dự án ngân sách Ai lao năm 1929.
- 6) Duyệt y sđ chi thu hạt Quảng

chân loan năm 1927. Xét bản dự án ngân sách hạt Quảng chân loan năm 1929.

7) Duyệt y các khoản chi tiêu liên công thái 6,880,000\$ (sđ chi thu năm 1927)

8) Duyệt y các khoản chi thu về Hòa xa cục năm 1927. Xét bản dự án ngân sách về Hòa xa cục năm 1929.

9) Duyệt y các khoản chi thu về cuộc công thái 90 triệu (sđ chi thu năm 1927) Xét bản dự án ngân sách về cuộc công thái 90 triệu năm 1929.

10) Duyệt y sđ chi thu chung của Đông dương năm 1927. Xét bản dự án ngân sách chung của Đông dương năm 1929.

11) Xét bản dự án công thái và các việc công tác lớn.

12) Vấn đề thuế Thương chính.

13) Các việc linh tinh.

NAM-KY

SAIGON

Hội đồng Quân hạt

Hội đồng Quân hạt nhóm ngày 15 Novem-bre đã ưng chuẩn bản đề án của quan Thống đốc Nam ky định tăng các thứ thuế lên một phần mười, như thế sẽ thêm được 1.000.000\$. Ngân sách Nam ky định là 19.722.000\$, trong số ấy có 6.000.000\$. sđ dùng về các việc kiến trúc. (Arip)

Một người Pháp vì tội gian giảo bị bắt

M. D... quản lý nhà bungalow trên Angkor mới đây về Saigon bị bắt tổng giam vào ngục thất.

Nguyễn M. D... về đến Saigon đây thì ông chủ nhà hàng trên Angkor liền vô đơn mà thưa rằng M. D... lấy tiền của hãng. Quan Biện lý xét ra thì quả có như vậy nên tổng giam M. D... vào ngục thất. Nhưng M. D... bị bịnh nên đã đem vào giường đường Đông đất. D. P. T. B. Ngày 13 Novem-bre

Tin buồn

ÔNG TRƯỞNG - PHÂN TẠ THỂ

Ông quan liêu Quảng-Nam, làm Thủ-y ở Hòa-binh (sắc-ky), người rất thành tín trong bạn thanh niên và có lòng sốt sắn về nghĩa-vu, chẳng may bị bệnh mất tại Hòa-binh ngày 26 Novem-bre 1928. Được tin đơn đơn ấy, những người có quen biết ông, đều lấy làm thương tiếc.

Phần riêng chúng tôi, xin kính lời chia buồn công bả Cụ. bà Phan và gia quyến cả thảy.

Những người bạn của ông ở Quảng và Naf

ĐÔNG - BẢO ! !

Hãy mau mau gởi thơ mua một bộ « THANH-NIÊN TƯ - ĐỘC » của ông Trần Hữu Độ để xem. Sách tốt, văn hay, tư tưởng đẹp. Hết bỏ ich cho sự khai - hóa tâm tư, chấn hưng đường tiến-thủ.

Mua mau kẻo hết, chỉ còn có 1000 quyển mà thôi. Trọn bộ 2 cuốn.

Giá mỗi cuốn. 0\$50
Mua buôn, trừ hoa hồng. . . 30%.

CHIÊU-ANH THƯ-QUÂN

Place du marché - MY-THO

HỘI TRUNG - KY CÔNG

THƯƠNG LIÊN-HIỆP

Mời nhóm đại hội đồng thành lập

Kính mời các ngài cử đồng, Chiếu theo Điều-lệ Hội, khoản thứ 40, nói về Đại-Hội-Đồng thành lập ;

Hội định đến ngày chủ nhật 9 Decembre 1928 tức là ngày 28 tháng 10 năm Mậu-thìn, họp Đại-Hội-Đồng thành lập tại nhà Hội ở phố Ngã-tứ-cây-thông (rue Général Franchet d'Espèrey) ở Tourane.

Vậy xin kính mời Ngài đúng 8 giờ sáng hôm ấy, đến dự Đại-Hội-Đồng để quyết nghị những vấn đề sau này :

- 1) Xét thực-tế khai Hội đã trình Yea.
- 2) Xét lại bản dự thảo Điều-lệ.
- 3) Ban cử ban Tri-vụ

Nếu Ngài có hạn việc không đi được thời xin ủy quyền cho một viên Cđ-đồng nào có đến dự Hội và xin nhờ ký vào giấy gởi theo trình Hội-đồng.

Hay kính mời

Đại quyền cho các Hội-Viên Sáng-lập
Tourane, le 25 Novem-bre 1928
VO-DOAN-GIA
Industriel

Annam Tourane

PHỤ-NỮ DIỄN-ĐÀN

LẠI BÀN VỀ CHỮ TRINH

(Tiếp theo)

Ông dùng những lời nghiêm khắc để thống mẹ bọm à đầu. Bọm ấy hay dùng cái tình giả dối để lừa các ông thật đấy, nhưng đó có phải là lỗi của bọm Bình-khang không ? Hay là lỗi của xã hội ? Ông có dám bảo rằng đó không phải lỗi của xã hội không ? Vì ai mà bọm à đầu phải mặt dạn mày dày, liều thân boai thế, làm món đồ chơi cho các ông ? có phải vì xã hội bất lương không ?

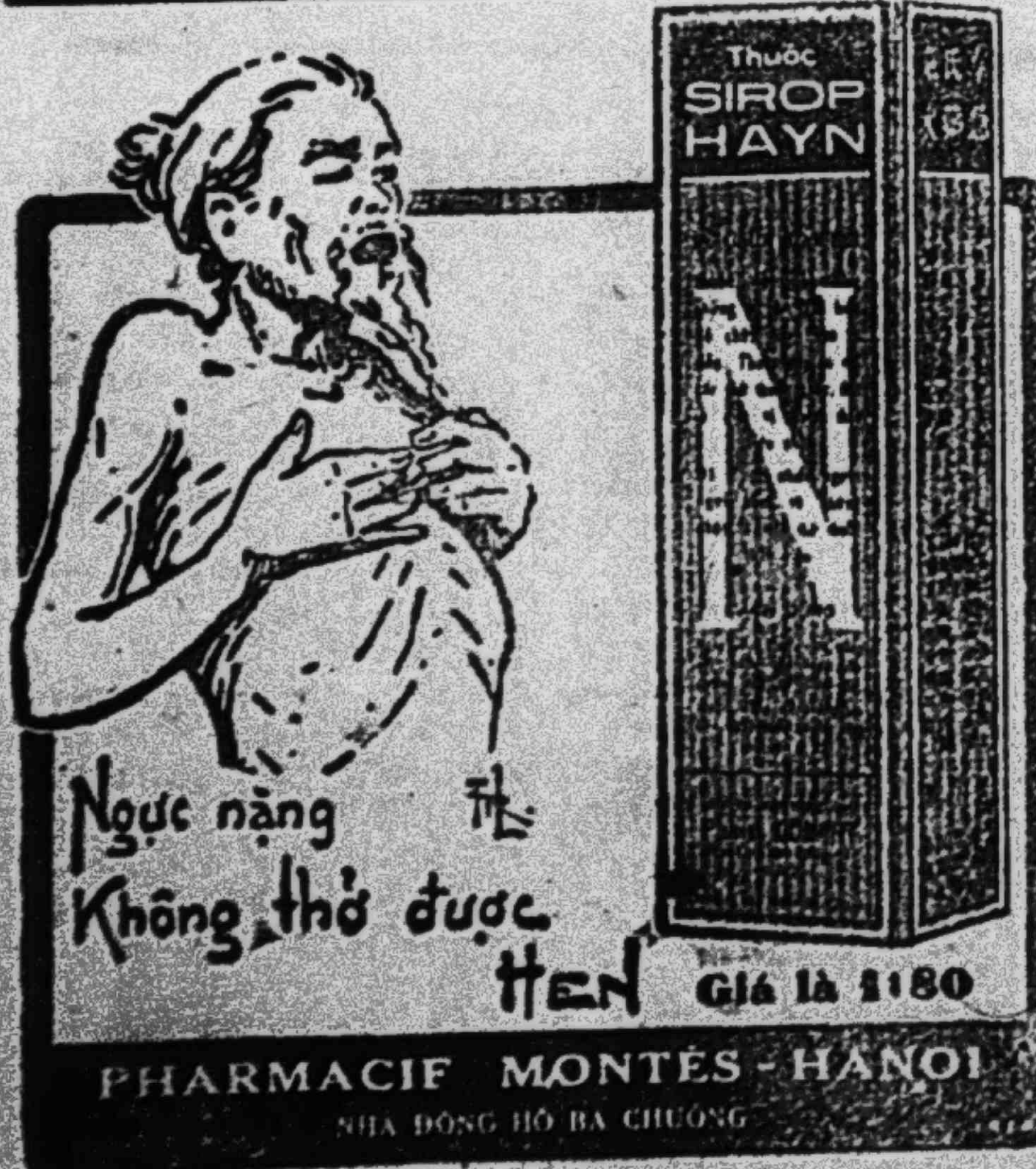
Xét đạo vợ chồng đời nay, người đời bây giờ phần nhiều lấy nhau chẳng qua chỉ vì một cái hư danh, cái địa vị to lớn trong xã hội cùng là cái nhà thờ kia kênh, chứ nào phải vì cái di tình đậm thắm chân chính mà lấy nhau đâu.

Không phải vì ai tình đậm thắm mà lấy nhau, đều ấy là lỗi của ai ? Hiện nay kẻ làm cha mẹ có dễ cho con cái được quyền tự do kén chọn người bạn chung thân không ? Đắt đầu thì phải ngồi đấy kìa mà, chỉ em chàng tôi đã phải làm sắc gỗ, đã phải « cắt đầu người đấy » thì lỗi ấy không về phần chị em chúng tôi chứ. Còn ai là người « HẠM CÁI NHÀ HỒI MÓN KIA KÊNH, CÁI CỦA HỒI MÓN KIA KÊNH » ?

Xin ông xét lại cái nghĩa hai chữ HỒI MÓN: rồi ông bảo cho chúng tôi biết với.

Đầu vị trí là vợ chồng, nhưng cái dãi, đồng tâm, cái sợi xích thừng của ông Nguyệt-lão buộc lỏng lẻo kia thộp làm sao được !

Cái « sắc gỗ » nó không muốn ngồi chỗ ấy, thế mà cũng rình mà đợi vào, bắt nó phải ngồi, thì bảo đồng tâm thế nào được !

Ngực nặng
Không thở được
HEN GIÀ LÀ 1180
PHARMACIE MONTÈS - HANOI
NHÀ ĐÔNG HỒ BA CHUÔNG

Bằng cấp trên đây là bằng cấp kim-liên của Đại-Nam-Quốc đã ăn-lư cho ông Lương-Y nhà thuốc ĐẠI-QUANG-DUỐC-PHÒNG vì thuốc của bôn hiệu trong nội các ngài thường dùng biết chắc.

ĐẠI-NAM-QUỐC

Ăn từ tam hạng kim tiền

rằng thuốc hiệu con BƯM BƯM thần hiệu lắm. Trong xứ Bắc-Kỳ, Nam-Kỳ, Trung-Kỳ, nhân-dân dùng cũng nhiều, đều khen linh nghiệm lắm.

